

Цікаві новини

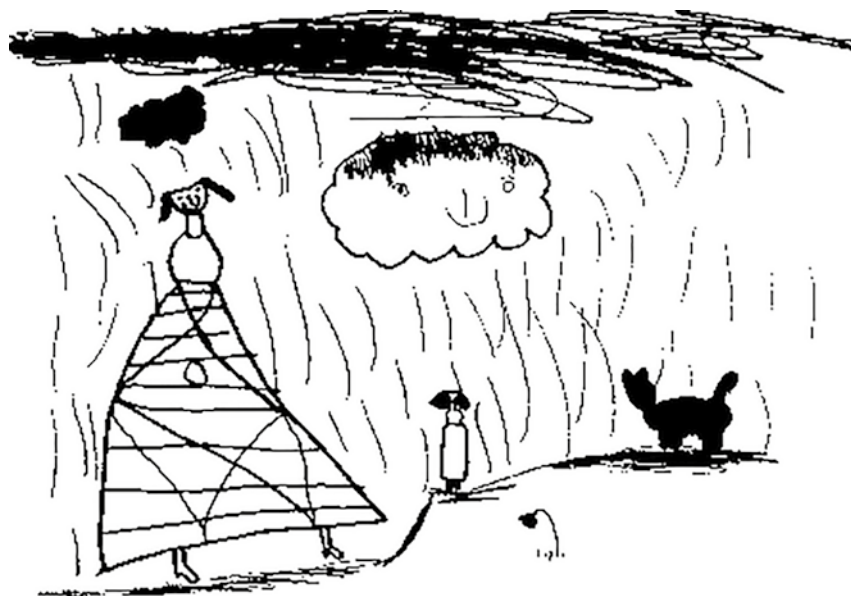
Рубрику веде Оксана Сов'як, к.м.н., асистент каф. стоматології дитячого віку, Львівський національний медичний університет ім. Данила Галицького

Універсальні ознаки тривожності в дитячих малюнках

Задля збереження психічного здоров'я Ваших дітей результати тесту повинен інтерпретувати лише досвідчений психолог!

Для діагностики тривожності слід використовувати спосіб спостереження за поведінкою дитини, її мовленням, а також різні проєктивні методи і тести. Є загальні ознаки, які можуть вказувати на симптом тривожності у дитини. За даними розробників проєктивних тестів (малюнки людини, сім'ї тощо), ознаками тривожності є: штрихування, маленькі фігурки, лінії, які «стрибають», зміщення малюнка вниз і вбік на аркуші, відмова від виконання завдання. Якщо дитина постійно підтирає лінії – це ознака невпевненості, емоційної нестійкості, тривожності. Коли ж штрихи наче ескізи – спочатку мають вигляд легко наведених штришків, які надалі наводяться жирніше – це спроба контролювати свою тривогу, взяти себе в руки. Велика кількість деталей та їх однотипність можуть свідчити про тривожність, ригідність, перфекціонізм, наприклад, якщо дитина не полінувалась намалювати 39 гудзиків на мундирі солдата або 154 лусочки на рибі. Коли ж малюк постійно уточнює, що і як «правильно» слід робити – він може бути тривожним і невпевненим у собі.

Найпоширеніша ознака тривожності, яку виявляють при використанні усіх наявних методик, – численні самовиправлення (особливо якщо це безглузді виправлення, які не покращать результат). Виправлення мо-

жуть виявлятися стиранням попередніх ліній або нестиранням (у цьому випадку замість однієї лінії з'являється кілька). Характерна ознака тривожності – лінія з окремих дрібних штрихів, коли дитина боїться, якщо вона проведе її відразу (одним рухом), то може «піти» не туди, куди потрібно. Для тривожних дітей типове штрихування всього малюнка або якоїсь однієї його частини. При гострій тривозі штрихування зазвичай розмашисте та недбале.

Груповий тест на увагу допомагає виявити тривожних дітей. Вони або неправильно виконують завдання, або встигають зробити дуже мало, але без помилок. Дитина по кілька разів обводить лінії, сильно натискає на ручку або олівець; якщо сама знаходить у себе помилки, жирно закреслює їх. Відділення малюнків один від одного лініями або рамками, їх нумерація теж можуть вказувати на тривогу дитини не переплутати між собою малюнки. Це прояви особливої

педантичності, яка найчастіше є компенсаторним механізмом при високій тривожності.

У тесті «Неіснуюча тварина» частою ознакою тривожності є велика кількість очей, вух та інших органів чуття (наприклад, локатори або антени), покликаних напружено стежити за світом, щоб не пропустити жодної небезпеки і загрози. Відповідна тематика відбивається і в описі способу життя. Ознакою тривожності є опис різних способів запобігання можливій небезпеці (нападу хижаків, стихійних лих, холоду, спеки, нестачі їжі та ін.). Про тривожність і невпевненість дитини свідчить негативна оцінка про себе у процесі діяльності («Я погано вмю малювати», «Я не можу намалювати людину», «Щось не те у мене виходить») або після завершення («Нічого не вийшло!»). Такі оцінки притаманні дітям, які звикли до невдач.

Робота з емоційно навантажувальним поняттям зазвичай супрово-

джується підвищенням тону м'язів, який проявляється посиленим тиском на олівець. Тому, наприклад, при читанні піктограми буде корисно подивитися на зворотній бік аркуша, – на яких малюнках олівець відбився найсильніше. Скажімо, якщо з сильним натиском виділене слово обман, це може свідчити про те, що дитину часто звинувачують у брехні. Для стану гострої тривоги типове різке збільшення розмірів малюнка настільки, що він займає практично весь аркуш (а іноді виходить за його межі). Збільшення розмірів малюнків характерне також для імпульсивних дітей. Однак, якщо збільшення розмірів спостері-

гається в малюнках виключно з якоїсь однієї сфери, це ознака не загального підвищення рівня тривоги, а особливої значущості цієї ділянки. Наприклад, якщо будинок дуже великий (займає майже весь аркуш), а розміри інших малюнків незбільшені, це може бути проявом того, що весь світ для дитини вичерпується її будинком, сім'єю. Для дошкільнят такі відчуття нормальні; для дітей віком понад 7 років це вже прояв певних психологічних проблем (можливо, недостатня самостійність дитини, надмірна замкнутість на батьках).

Варто застерегти від поспішних висновків про стан дитини на підставі

однієї ознаки: тільки якщо ви бачите «симптоми» тривожності в кількох елементах відразу, а особливо – у різних малюнках, можна робити певні висновки. Однак і в цьому випадку треба сприймати ситуацію в загальному контексті: скажімо, якщо намальована істота ретельно заштрихована – це, звичайно, може бути ознакою тривожності і невпевненості. Але також це може означати, що дитина відвідує художню школу і її там навчили, «як малювати правильно», тобто за допомогою штрихування передавати відтінок і обсяг.

<https://dytpsyholog.com/2016/07/17/універсальні-ознаки-тривожності-в-ди/>